

2012
**HIGHER SCHOOL CERTIFICATE
EXAMINATION**

Classical Hebrew Continuers

General Instructions

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black or blue pen
Black pen is preferred
- Your attention is drawn to the fact that the Divine Name is spelt in full in Biblical texts contained in this examination paper. If this is a matter of conscience for you, you should not discard the paper

Total marks – 100

Section I Pages 2–10

50 marks

This section has two parts, Part A and Part B

- Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

- Attempt Questions 1–8

Part B – 10 marks

- Attempt Question 9

Section II Pages 11–13

20 marks

- Attempt Questions 10–12
- Allow about 50 minutes for this section

Section III Pages 14–17

30 marks

- Attempt Questions 13–14
- Allow about 1 hour for this section

Section I — Prescribed Text – Tanakh

50 marks

Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

Attempt Questions 1–8

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 1 (7 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Genesis 37:1–10

וַיָּשָׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:	1
אֵלָּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אֶחָיו	2
בְּצֹאן וְחֹוּא נָעַר אֶת־בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֹא יוֹסֵף	
אֶת־דִּבְתָּם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם:	
וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זִקְנִים הוּא לוֹ וַעֲשֵׂה לוֹ	3
כְּתֻנֹת פָּסִים:	
וַיֵּרָאוּ אֶחָיו כִּי־אֵתָּו אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ	4
דַּבְּרוֹ לְשָׁלָם:	
וַיַּחְלֵם יוֹסֵף חֲלֹום וַיַּגִּד לְאֶחָיו וַיֹּסְפוּ עוֹד שְׁנֹא אֹתוֹ:	5
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ־נָא הִנֵּה חֲלֹום הָיָה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי:	6
וְהִנֵּה אֲנִי חֹנֵן מֵאֱלֹמִים אֱלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׁדָה וְהִנֵּה קָמָה אֱלֹמָתִי	7
וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֱלֹמָתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֱלֹמָתִי:	
וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מִשׁוּל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיֹּסְפוּ	8
עוֹד שְׁנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמָתוֹ וְעַל־דִּבְרָיו:	
וַיַּחְלֵם עוֹד חֲלֹום אַחֵר וַיֹּסְפֶר אֹתוֹ לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמָתִי חֲלֹום	9
עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:	
וַיֹּסְפֶר אֶל־אֲבִיו וְאֶל־אֶחָיו וַיַּגִּיעֶר־בוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה חֲלֹום הָיָה	10
אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הִבּוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאַמְתָּ וְאַחִיד לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרְצָה:	

(a) Describe the כְּתֻנֹת פָּסִים (verse 3). In your answer, refer to the commentary.	2
(b) What do verses 2–4 reveal about the relationship between Joseph and the various members of his family?	2
(c) Compare and contrast Joseph's dreams, including the reactions to them (verses 5–10).	3

Question 2 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Genesis 40:12–23

- 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשָּׁנִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם:
13 בְּעוֹד ׀ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פִרְעֹה אֶת־רֹאשׁוֹ וְהָשִׁיבָהּ עַל־כִּנּוֹ וְנָתַתָּ
כּוֹס־פִּרְעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיְתָה מִשְׁקָהוּ:
14 כִּי אִם־זָכַרְתָּנִי אֶתְּךָ כְּאִשֶּׁר יִיטֵב לָךְ וְעָשִׂיתָ־נָא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִצַּרְתָּנִי
אֶל־פִּרְעֹה וְהוֹצֵאתָנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה:
15 כִּי־גָנַב גָּנַבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם־פָּה לֹא־עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי־שָׂמוּ אֹתִי
בַּבּוֹר:
16 וַיֵּרָא שְׂרֵה־הָאִפִּים כִּי טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אַף־אֲנִי בַחֲלוּמִי
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל־רֹאשִׁי:
17 וּבִסָּל הָעֲלִיזוֹן מִכָּל מֵאֲכָל פִּרְעֹה מַעֲשֶׂה אִפָּה וְהָעוֹף אֲכָל אֹתָם
מִן־הַסָּל מֵעַל רֹאשִׁי:
18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרוֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסָּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם:
19 בְּעוֹד ׀ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פִרְעֹה אֶת־רֹאשׁוֹ מֵעַל־יָד וְתָלָה אוֹתָךְ
עַל־עֵץ וְאָכַל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרְךָ מֵעַל־יָד:
20 וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלָּדֶת אֶת־פִּרְעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו
וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁ ׀ שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שֶׁר הָאִפִּים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו:
21 וַיֵּשֶׁב אֶת־שֶׁר הַמִּשְׁקִים עַל־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־כַּף פִּרְעֹה:
22 וְאֵת שֶׁר הָאִפִּים תָּלָה כְּאִשֶּׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף:
23 וְלֹא־זָכַר שְׂרֵה־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

- (a) Explain why Joseph concludes his words to the שְׂרֵה־הַמִּשְׁקִים with: 2
כִּי־גָנַב גָּנַבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם־פָּה לֹא־עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי־שָׂמוּ אֹתִי בַבּוֹר
(verse 15).
- (b) יִשָּׂא פִרְעֹה אֶת־רֹאשׁוֹ (verse 13) 2
יִשָּׂא פִרְעֹה אֶת־רֹאשׁוֹ (verse 19)

Explain how it is possible that these two phrases are almost identical, yet describe TWO completely different outcomes.

Question 3 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Genesis 41:9–16

- 9 וַיִּדְבֹר שֶׁר הַמִּשְׁקִים אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאִי אֲנִי מְזָכִיר הַיּוֹם:
10 פַּרְעֹה קָצַף עַל־עַבְדָּיו וַיִּתֵּן אֹתִי בַּמִּשְׁמֶר בֵּית שֶׁר הַטִּבְחִים אֹתִי וְאֶת
שֶׁר הָאֲפִים:
11 וַנַּחֲלֶמָה חֲלוֹם בְּלֵילָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפַתְרוֹן חֲלָמוֹ חֲלָמָנוּ:
12 וְשֵׁם אֹתָנוּ נָעַר עַבְדִּי עֶבֶד לְשֶׁר הַטִּבְחִים וְנִסְפָּר־לּוֹ וַיַּפְתֵּר־לָנוּ
אֶת־חֲלָמֵינוּ אִישׁ כְּחֲלָמוֹ פָּתָר:
13 וַיְהִי כֹאֲשֶׁר פָּתַר־לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב עַל־כַּנִּי וְאֹתוֹ תָּלָה:
14 וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן־הַבּוֹר וַיַּגְלַח וַיַּחֲלֶף
שְׂמֹלֹתָיו וַיָּבֵא אֶל־פַּרְעֹה:
15 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלָמָתִי וּפָתָר אֵין אֹתוֹ וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי
עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפָתָר אֹתוֹ:
16 וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר בִּלְעָדִי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פַּרְעֹה:

- (a) Give reasons for the different vocalisation of the conjunction in וְאֵת (verse 10), 2
וְהוּא (verse 11) and וְאֲנִי (verse 15).
- (b) In what ways does this extract demonstrate the absolute authority of Pharaoh 4
in ancient Egypt?

Question 4 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Judges 6:17–24

- 17 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וַעֲשֵׂיתָ לִּי אוֹת שְׂאֵתָה מִדְּבַר עַמִּי:
- 18 אֶל־נָא תִמָּשׁ מִזֶּה עַד־בָּאִי אֵלַיךָ וְהִצָּאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשֹׁב עַד שׁוּבָךָ:
- 19 וַגִּדְעוֹן בָּא וַיַּעַשׂ גִּדִּי־עֵזִים וְאִי־פֶת־קֶמַח מִצֹּזֹת הַבָּשָׂר שֵׁם בֶּסֶל וְהִמָּרַק שֵׁם בַּפָּרוֹר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶת־תַּחַת הָאֵלֶּה וַיִּגַּשׁ:
- 20 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶאֲךָ הָאֱלֹהִים קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמִּצֹּזֹת וְהִנַּח אֶל־הַסֵּלַע הַלֵּז וְאֶת־הַמָּרַק שִׁפּוֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן:
- 21 וַיִּשְׁלַח מֶלֶאֲךָ יְהוָה אֶת־קֶצֶה הַמִּשְׁעָנָה אֲשֶׁר בִּידּוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמִּצֹּזֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־הַצּוֹר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמִּצֹּזֹת וּמֶלֶאֲךָ יְהוָה הִלֵּךְ מַעֲיָנוֹ:
- 22 וַיֵּרָא גִדְעוֹן כִּי־מֶלֶאֲךָ יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אָהֳהָ אֲדֹנָי יְהוָה כִּי־עַל־כֵּן רָאִיתִי מֶלֶאֲךָ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים:
- 23 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם לָךְ אֶל־תִּירָא לֹא תָמוּת:
- 24 וַיֵּבֶן שֵׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא־לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדָנוּ בַּעֲפָרַת אַבִּי הָעֹזֵרִי:

(a) Parse the following words, giving root, *binyan* and tense/aspect.

- (i) שׁוּבָךָ (verse 18) 1
- (ii) וַיִּגַּשׁ (verse 19) 1

(b) Explain the name given to the altar in verse 24. In your answer, refer to both extract and commentary. 2

(c) How does the form of the verbs used in 'קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמִּצֹּזֹת וְהִנַּח אֶל־הַסֵּלַע הַלֵּז וְאֶת־הַמָּרַק שִׁפּוֹךְ' (verse 20) indicate the nature of the relationship between the angel and Gideon? 2

Question 5 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Judges 9:1–6

- 1 וַיֵּלֶךְ אַבִּימֶלֶךְ בֶּן־יִרְבֵּעַל שְׂכָמָה אֶל־אָחִי אָמוֹ וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם
וְאֶל־כָּל־מְשַׁפַּחַת בֵּית־אָבִי אָמוֹ לֵאמֹר:
- 2 וַדְּבֹרוּ־נָא בְּאָזְנִי כָל־בַּעַלִי שְׁכֵם מִה־טוֹב לָכֶם הַמֶּשֶׁל בְּכֶם שְׁבָעִים
אִישׁ כָּל בְּנֵי יִרְבֵּעַל אִם־מֶשֶׁל בְּכֶם אִישׁ אֶחָד וּזְכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם
וּבְשָׂרְכֶם אָנִי:
- 3 וַיְדַבְּרוּ אֶחָי־אָמוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָל־בַּעַלִי שְׁכֵם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיֵּט לָבָם אַחֲרֵי אַבִּימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא:
- 4 וַיִּתְּנוּ־לּוֹ שְׁבָעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׁכֹּר בָּהֶם אַבִּימֶלֶךְ אֲנָשִׁים
רִיקִים וּפְחָזִים וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו:
- 5 וַיָּבֹא בֵּית־אָבִיו עֶפְרָתָה וַיַּהַרְג אֶת־אָחָיו בְּנֵי־יִרְבֵּעַל שְׁבָעִים אִישׁ
עַל־אֶבֶן אֶחָת וַיּוֹתֵר יוֹתָם בֶּן־יִרְבֵּעַל הַקָּטָן כִּי נִחְבָּא:
- 6 וַיֹּאסְפוּ כָל־בַּעַלִי שְׁכֵם וְכָל־בֵּית מְלֹא וַיֵּלְכוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת־אַבִּימֶלֶךְ
לְמֶלֶךְ עַם־אֱלֹן מִצָּב אֲשֶׁר בְּשָׁכֶם:

Explain the events which led to the proclamation of Abimelech as king. In your answer, refer to both extract and commentary.

4

Question 6 (5 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Judges 15:15–20

- 15 וַיִּמָּצֵא לְחֵי-חֲמֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחָהּ וַיַּךְ-בָּהּ אֵלֶּף אִישׁ:
- 16 וַיֹּאמֶר שְׂמֹשׁוֹן בְּלָחִי הַחֲמֹר חֲמֹר חֲמֹרֹתַיִם בְּלָחִי הַחֲמֹר הַכֵּיתִי
אֵלֶּף אִישׁ:
- 17 וַיְהִי כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר וַיִּשְׁלַךְ הַלָּחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא רֶמֶת
לָחִי:
- 18 וַיִּצְמֹא מְאֹד וַיִּקְרָא אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר אַתָּה נָתַתָּ בְּיָד־עַבְדְּךָ
אֶת-הַתְּשׁוּעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת בַּצָּמָא וְנִפְלֵתִי בְיַד הָעַרְלִים:
- 19 וַיִּבָּקַע אֱלֹהִים אֶת-הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר-בְּלָחִי וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וַיִּשֶׁת וַתִּשָּׂב
רוּחוֹ וַיַּחֲי עַל-כֵּן וַיִּקְרָא שְׁמָהּ עֵין הַקּוֹרָא אֲשֶׁר בְּלָחִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
- 20 וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה:

- (a) Identify and explain the play on words in verse 16. In your answer, refer to both extract and commentary. **2**
- (b) Explain the significance of including the words ... עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל (verse 20) at this point in the story of Samson. Make reference to the commentary. **3**

Question 7 (3 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Esther 5:10–14

- 10 וַיִּתְאַפֵּק הָמָן וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּבְאֵא אֶת־אֶהֱבָיו וְאֶת־זָרֶשׁ אִשְׁתּוֹ:
11 וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרֹב בָּגָדָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ
הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:
12 וַיֹּאמֶר הָמָן אֵף לֹא־הִבִּיאָהּ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתָּה
אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמַחֲרִי אֲנִי קָרוֹא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ:
13 וְכָל־זֶה אֵינְנִי שׂוֹה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי
יוֹשֵׁב בַּשָּׁעַר הַמֶּלֶךְ:
14 וַתֹּאמֶר לוֹ זָרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֶהֱבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וּבִבְקָר | אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת־מָרְדֳּכָי עָלָיו וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ
אֶל־הַמִּשְׁתָּה שָׂמַח וַיֵּיטֵב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ:

To what was Haman referring when he said וְכָל־זֶה אֵינְנִי שׂוֹה לִי (verse 13)?

3

Question 8 (5 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Esther 6:1–9

- 1 בַּלַּיְלָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת
דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיְהִיו נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
- 2 וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הֵנִיד מָרְדֳּכָי עַל־בִּגְתָּנָא וְתָרַשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ
מִשְׁמָרֵי הַסֵּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ:
- 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשֶׂה יָקָר וַיִּגְדּוּלָהּ לְמָרְדֳּכָי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי
הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר:
- 4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַּחֲצֵר וְהֶמֶן בָּא לַחֲצֵר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחֵיצוֹנָה לֵאמֹר
לְמֶלֶךְ לְתִלּוֹת אֶת־מָרְדֳּכָי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הִכִּין לוֹ:
- 5 וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הֶמֶן עֹמֵד בַּחֲצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא:
- 6 וַיָּבוֹא הֶמֶן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקְרָו וַיֹּאמֶר הֶמֶן בְּלִבּוֹ לֵאמֹר יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי:
- 7 וַיֹּאמֶר הֶמֶן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרָו:
- 8 יָבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבָשָׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו
הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כְּתֹר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ:
- 9 וַנִּתֵּן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתָמִים וְהַלְבִּישׁוּ
אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרָו וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב
הָעִיר וְקִרְאוּ לִפְנָיו כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרָו:

What information about the King of Persia, his court and courtiers, is found in this extract? In your answer, refer to both extract and commentary.

5

Section I (continued)

Part B – 10 marks

Attempt Question 9

Answer the question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

In your answer you will be assessed on how well you:

- demonstrate knowledge and understanding of the prescribed text(s) relevant to the question
- communicate ideas and information using relevant examples
- present a logical and cohesive response

Question 9 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extracts, then answer in ENGLISH the question that follows.

Genesis 39:1–2

- 1 וַיֹּסֶף הַיֹּרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֵהוּ פוֹטִיפָר סֵרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרִי מִידֹּם הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה:
2 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי:

Genesis 41:15–16

- 15 וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל־יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וּפְתֹר אֵין אֵתוֹ וְאֲנִי שֹׁמֵעֵתִי עָלֶיךָ
לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ:
16 וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פְּרֹעֶה לֵאמֹר בְּלִעְרֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פְּרֹעֶה:

Judges 6:7–10

- 7 וַיְהִי כִּי־זָעְקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֲדֹת מִדְיָן:
8 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הָעֹלֶתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאָצִיא אֶתְכֶם מִבֵּית עַבְדִּים:
9 וְאָצִל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרָיִם וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וְאֶגְרַשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וְאֶתְנַחֵם לָכֶם אֶת־אֲרָצְכֶם:
10 וְאָמַרְתָּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִירָאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאֲרָצְכֶם וְלֹא שֹׁמְעֵתֶם בְּקוֹלִי:

Esther 5:9

- 9 וַיֵּצֵא הָמֶן בַּיּוֹם הַהוּא שִׁמְח וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמֶן אֶת־מֶרְדֳּכָי בִּשְׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִפְּנֵי וַיִּמָּלֵא הָמֶן עַל־מֶרְדֳּכָי חֲמָה:

Explain how Biblical literature makes use of historical events to convey religious messages. In your answer, refer to the extracts provided and the texts as a whole.

10

Section II — Prescribed Text – Mishna

20 marks

Attempt Questions 10–12

Allow about 50 minutes for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and the commentary in your answers.

Question 10 (9 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Ta'anit 1:2

אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים. רבי יהודה אומר:
העובר לפני התבה ביום טוב האחרון של חג — האחרון מזכיר;
הראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח — הראשון
מזכיר; האחרון אינו מזכיר. עד אימתי שואלין את הגשמים? רבי
יהודה אומר: עד שיעבר הפסח. רבי מאיר אומר: עד שיצא ניסן,
שנאמר (ויאל ב, כג): "וירד לכם גשם, מורה ומלקוש בראשון".

- (a) Give TWO interpretations of אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים. 2
- (b) Give the literal and technical meanings of the following terms.
- (i) העובר לפני התבה 1
- (ii) האחרון (מזכיר) 1
- (iii) הראשון (אינו מזכיר) 1
- (c) עד אימתי שואלין את הגשמים? 4

Compare and contrast Rabbi Yehuda's response to this question with other relevant comments on the subject, as stated in the extract. In your answer, make reference to the extract and commentary.

Question 11 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Ta'anit 3:8

עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָבֵא עַל הַצָּבוּר, מִתְרִיעִין עָלֶיהָ: חוּץ מִרַב גִּשְׁמִים. מַעֲשֶׂה שֶׁאָמְרוּ לוֹ לְחוּנֵי הַמַּעֲגָל: הַתְּפִלָּה שֶׁיִּרְדּוּ גִשְׁמִים. אָמַר לָהֶם: צֵאוּ וְהַכְנִיסוּ תַנּוּרֵי פְסָחִים, בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא יִמוּקוּ. הַתְּפִלָּה, וְלֹא יִרְדּוּ גִשְׁמִים. מָה עָשָׂה? עַג עוֹגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ, וְאָמַר לִפְנֵיו: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּנִיד שְׁמוֹ פְּנִיָּהּ עָלֵי, שְׂאֵנִי כִּבֵּן בֵּית לִפְנִיד. נִשְׁבַּע אֲנִי בְּשֵׁם הַגָּדוֹל שֶׁאֵינִי זֶה מִכָּאן, עַד שֶׁתִּרְחַם עַל בְּנִיד". הִתְחִילוּ גִשְׁמִים מִנִּטְפִין. אָמַר: לֹא כֵךְ שֶׁאֵלֶּתִי, אֵלֹא גִשְׁמֵי בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמַעְרוֹת. הִתְחִילוּ לִירֹד בּוֹעֵף. אָמַר: לֹא כֵךְ שֶׁאֵלֶּתִי, אֵלֹא גִשְׁמֵי רָצוֹן, בְּרָכָה וּנְדָבָה. יִרְדּוּ כְּתִקְנָן, עַד שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַם לָהָר הַבַּיִת מִפְּנֵי הַגִּשְׁמִים. בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: "כִּשֵּׁם שֶׁהַתְּפִלָּה עָלֵיהֶם שֶׁיִּרְדּוּ, כֵּךְ הַתְּפִלָּה שֶׁיִּלְכוּ לָהֶן". אָמַר לָהֶן: "צֵאוּ וִרְאוּ אִם נִמְחִית אֶבֶן הַטּוֹעִים". שָׁלַח לוֹ שְׂמֵעוֹן בֶּן שִׁטָּח: אֵלֶּמָּלָא חוּנֵי אִתָּהּ, גּוֹזְרִי עָלֶיךָ גְּדוּי. אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ, שֶׁאִתָּה מִתְחַטֵּא לִפְנֵי הַמָּקוֹם וְעוֹשֶׂה לָּךְ רָצוֹן כִּבֵּן שְׂחוּא מִתְחַטֵּא עַל אָבִיו וְעוֹשֶׂה לוֹ רָצוֹן. וְעָלֶיךָ הַכְּתוּב אוֹמֵר (משלי כג, כה) "יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמָּךְ וְתִגַּל יוֹלְדֶיךָ".

- (a) על כל צרה שלא תבא על הצבור

1

Explain why a literal translation of these words would be misleading.

- (b) Explain the actions of חוני המעגל as recorded in this Mishna. In your answer, make particular reference to:

5

- תנורי פסחים
- אבן הטועים, and
- the disapproval of שטח בן שמעון.

Question 12 (5 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Mishna, Ta'anit 4:1

בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה פְּתֻחִים נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶן אַרְבַּע פְּעָמִים
בַּיּוֹם — בַּשַּׁחֲרִית, בַּמִּוֶּסֶף וּבַמִּנְחָה וּבַנְּעִילָת שְׁעָרִים: בַּתְּעֻנִּיּוֹת
וּבַמַּעֲמָדוֹת וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים.

Why are commentaries so essential in the study of Mishna? In your answer, make specific reference to the extract and commentary.

5

Please turn over

Section III — Unseen Text – Tanakh

30 marks

Attempt Questions 13–14

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 13 (14 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *The cities of refuge*

Context: *God instructs Joshua*

Joshua 20:1–9

- 1 וידבר יהוה אל־יהושע לאמר:
- 2 דבר אל־בני ישראל לאמר תנו לכם את־ערי המקלט אשר־דברתי אליכם ביד־משה:
- 3 לנוס שמה רוצח מכה־נפש בשגגה בבלי־דעת והיו לכם למקלט מגאל הדם:
- 4 וְגַם אֶל־אֲחֵת וּמַהְעָרִים הָאֵלֶּה וְעַמְדַּת שַׁעַר הָעִיר וּדְבַר בְּאֲזְנֵי זְקֵנֵי הָעִיר־הַהִיא אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאָסַפּוּ אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ־לּוֹ מָקוֹם וַיָּשֶׁב עִמָּם:
- 5 וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יִסְגְּרוּ אֶת־הָרוֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי בַבְּלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא־שָׂנֵא הוּא לוֹ מִתְּמוֹל שְׁלֹשׁוֹם:
- 6 וַיָּשֶׁב וּבָעִיר הָיָא עַד־עַמְדָּו לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפַּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם אֹו וַיָּשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־עִירוֹ וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם:
- 7 וַיִּקְדְּשׁוּ אֶת־קִדְשׁ בְּגָלִיל בְּתַר נַפְתָּלִי וְאֶת־שֹׁכֶם בְּתַר אֶפְרַיִם וְאֶת־קָרִית אַרְבַּע הִיא חֲבֹרֹן בְּתַר יְהוּדָה:
- 8 וּמַעֲבַר לַיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרְחָה נָתַנוּ אֶת־בָּצָר בַּמִּדְבָּר בְּמִישֹׁר מִמְּטָה רְאוּבֵן וְאֶת־רֹאמֹת בְּגִלְעָד מִמְּטַחֲגָד וְאֶת־גִּלְזָן [גִּלְזָן] בְּבָשָׁן מִמְּטָה מִנְּשָׁה:
- 9 אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוֹעֵדָה לְכָל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לָנוֹס שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם עַד־עַמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה:

Question 13 continues on page 15

Question 13 (continued)

Glossary:

מקלט	<i>refuge</i>
רצח	<i>to kill</i>
שגג	<i>to err</i>
גאל	<i>to redeem</i>
תמול שלשום	<i>formerly</i>
יעד	<i>to appoint</i>
גר	<i>stranger</i>

- (a) Parse the following words, giving root, *binyan* and tense/aspect.
(i) נִידְבָּר (verse 1)	1
(ii) לָנוּס (verse 3)	1
(iii) וַיִּקְדָּשׁוּ (verse 7)	1
- (b) What is the significance of the words אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה (verse 2)? 2
- (c) What points of similarity are there in the location of each of the cities of refuge mentioned in verse 8? 2
- (d) Explain the use of the *locative he*, giving examples from the text. 2
- (e) According to the text, describe what a person should do if he accidentally killed another person. 5

End of Question 13

Question 14 (16 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *Following the death of Saul*

Context: *David's reaction to Saul's death*

II Samuel 1:1–16

- 1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאֻל וְדָוִד שָׁב מִחַבְּרוֹת אֶת־הָעַמְלָק וַיֵּשֶׁב דָּוִד
בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם:
- 2 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהָיָה אִישׁ בָּא מִן־הַמַּחֲנֶה מֵעַם שָׁאֻל וּבְגָדָיו קָרְעִים
וְאֶדְמָה עַל־רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבָאוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה:
- 3 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזָּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטִי:
- 4 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מַה־הָיָה הַדָּבָר הַגָּד־נָא לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר־נָס הָעָם
מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמָתוּ וְגַם שָׁאֻל וַיְהוֹנָתָן בָּנוֹ מָתוּ:
- 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנָּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ כִּי־מָת שָׁאֻל וַיְהוֹנָתָן בָּנוֹ:
- 6 וַיֹּאמֶר הַנָּעַר הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרָא נִקְרִיתִי בְּתַר הַגִּלְבָּעַ וְהָיָה שָׁאֻל נֹשֶׁעַן
עַל־חֲנִיתוֹ וְהָיָה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים הִדְבִּקְהוּ:
- 7 וַיִּפֹּן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי וַאֲמַר הִנְנִי:
- 8 וַיֹּאמֶר לִי מִי־אַתָּה וַיֹּאמֶר [וַאֲמַר] אֵלָיו עַמְלָקִי אֲנִכִּי:
- 9 וַיֹּאמֶר אֵלָי עַמְד־נָא עָלַי וּמָתֵתֵנִי כִּי אֲחֻזְנִי הַשֶּׁבֶץ כִּי־כָל־עוֹד נִפְשִׁי בִּי:
- 10 וְאֶעֱמֹד עָלָיו וְאֶמָּתֵתֵהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה אַחֲרַי נִפְלֹו וְאֶלֶךְ
הַנָּזֵר וְאֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָה אֲשֶׁר עַל־זִרְעוֹ וְאֶבִּיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הַנָּה:
- 11 וַיַּחֲזֹק דָּוִד בַּבִּגְדוֹ [בְּבִגְדָיו] וַיִּקְרַעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ:
- 12 וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיֵּצְמוּ עַד־הָעֶרֶב עַל־שָׁאֻל וְעַל־יְהוֹנָתָן בָּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה
וְעַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בַּחֲרָב:
- 13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנָּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזָּה אַתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר עַמְלָקִי
אֲנִכִּי:
- 14 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרָאתָ לְשַׁלַּח יָדְךָ לְשַׁחַת אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה:
- 15 וַיִּקְרָא דָּוִד לְאַחַד מֵהַנָּעָרִים וַיֹּאמֶר גֵּשׁ פָּנֶעֱבֹו וַיִּכְּהוּ וַיָּמָתוּ:
- 16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דְּמִיךְ [דְּמָדָךְ] עַל־רֹאשְׁךָ כִּי פִיד עָנָה בְּךָ לֵאמֹר אֲנִכִּי
מָתַתִּי אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה:

Question 14 continues on page 17

Question 14 (continued)

Glossary:

חנית	<i>spear</i>
פרשים	<i>horsemen</i>
דבק	<i>to cling</i>
שבץ	<i>anguish</i>
נזר	<i>crown</i>
אצעד	<i>bracelet</i>
ספד	<i>to mourn</i>
צום	<i>to fast</i>
גר	<i>stranger</i>

- (a) Explain the use of *Qere Ketib* in the text. **2**
- (b) How does the text describe the appearance of the man who informed David of Saul's death? **2**
- (c) What is the response to David's question: מִה־הָיָה הַדָּבָר הַגָּדֹנֵא לִי (verse 4)? **3**
- (d) Show how נָפַל in its different forms is used throughout the text to convey different meanings. **3**
- (e) According to the text, what was David's reaction on hearing the man's account of Saul's death? **6**

End of paper

BLANK PAGE

BLANK PAGE

BLANK PAGE